

REDACȚIA

Deak Ferencz-utca nr. 20

ABONAMENTUL

Pe un an .. 20 cor.

Pe șase luni .. 10 "

Pe trei luni .. 5 "

Nerî de Duminică pe an 4

coroane.

Pentru România și America

10 coroane.

—

pentru România și străinătate

numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca nr. 20.INSERTIUNILE
de un sir garmond: prima
dară 14 bani; a doua dară
12 bani; a treia dară 8 bani
de fiecare publicațiune.Manuscripte nu se
inapoiază.

Telefon oraș și comitat 502

Trecut și viitor.

De Ioan Slavici.

Se perde 'n viața comună omul singuratic ca picătura 'n noianul mării, și numai în lipsă de pricepere putem să vorbim despre oameni, cari au hotărît ori hotărăsc mersul desfășurării sociale.

Nici prin sine însuși, nici prin împrejurările, în care trăește, nu poate nimeni să fie atât de puternic, ca să schimbe mersul fireasc al lucrurilor, și unelte au fost și vor fi chiar și cei »mari« oameni.

Acela, care voește să împedecă desfășurarea firească ori să pună la cale ceea ce nu e în natura lucrurilor, cade în cele din urmă învins în virtutea propriilor sale neputințe și rămâne de cele mai multeori urgisit în amintirea urmașilor. Înțelept și vrednic de mărire e numai cel ce-și dă seamă despre mersul fireasc al desfășurării sociale și voește numai ceea ce e în natura lucrurilor. Acela dar, care iau parte la viața politică, trebuie să-și dea în fiecare zi seamă, dacă ceea ce vor e ori nu în natura lucrurilor.

Adese-ori, poate chiar prea adese-ori facem constatarea, că e peste puțină ceace oamenii politici ai Maghiarilor voesc și că, voind ceea ce nu se poate, ei nu numai își risipesc puterile în zadar, ci împedecă și societatea în desvoltarea ei firească.

Poate că nu e adevărat lucrul acesta. Chiar și dac'ar fi însă adevărat, nu e destul să-l constatăm, ci trebuie să ne mai și dăm seamă, dacă e ori nu în natura lucrurilor ceea ce vom noi, dacă nu cumva și noi tot în zadar ne risipim puterile.

Iar în privința aceasta nu ne putem dumeri decât plecând din trecut peste present spre viitor.

Sunt acum vre-o patruzeci de ani erau între Români mulți cei ce credeau, că e cu puțină statul ungar independent, și între acești mulți erau destui, care-și făceau iluziunea, că într'un asemenea stat ungar independent și pentru Români viața ar fi mai tignită decât în Ungaria legată de Austria. Simțământul comun nu precede însă nici din credințe, nici din convingeri, ci se produce sub presiunea faptelor ce se petrec, iar faptele petrecute le-au dat dreptate de tot puținilor, cari încă acum vre-o patruzeci de ani prevedeau, că oamenii de stat ai Maghiarilor vor face peste puțină existența statului ungar și că statul ungar independent ar fi nu numai pentru Români, ci chiar și pentru Maghiari o nenorocire, iar pentru Europa un factor de disordini și un isvor de continuă neliniște.

Poate că nici lucrul acesta nu-i adevărat; nu mai încape însă nici o îndoială, că azi numai foarte puțini dintre Români se mai pot încălzi pentru independența statului ungar.

Indeosebi oamenii nostri politici mai tineri, care abia de azi înainte au să-și desfășure lucrarea publică, trebuie să-și dea silința de a se dumeri asupra direcțiunii, în care sunt împinși de simțământul comun al Românilor.

Dacă vor examina cu destulă luare aminte faptele petrecute în timpul revoluțiunii dela 1848, se vor încredința, că atitudinea Românilor a fost determinată de masele mari ale poporului, care erau pornite contra Maghiarilor. La oare-care însemnătate au putut să ajungă numai aceia dintre oamenii nostri politici, care au intrat în curentul popular și au voit să-i ducă pe Români unde aceștia ei înși-și voiau să ajungă. Puținii, care-și dedeau silința să-i apropie pe Români de Maghiari, au rămas isolați și de mai mult ori mai puțin urgișiți.

Se vor mai încredința apoi, că oamenii de stat ai Moldovenilor și ai Muntenilor, creatorii azi înfloritorului stat român, toți erau porniți contra Austriei și stăruiau, ca România să facă cauză comună cu Maghiarii, ceace nu era cu puțină.

În urma lipsei de pricepere a cercurilor din Viena și a abuzurilor săvârșite de administrațiunea absolută României s'au apropiat încetul cu încetul de Maghiari, și în timpul, când Deak și Baronul Eötvös negociau cu Curtea din Viena pentru încheierea pactului dualist, ar fi fost sub presiunea oamenilor de stat din România o înțelegere între Români și Maghiari, și Metropolitul Andreiu, care stăruia în politica tradițională, a rămas isolat și rău văzut în deosebi și în România pornită din ce în ce coantra Austriei.

Au urmat însă lipsa de pricepere a oamenilor din Ungaria și abuzurile săvârșite de guvernele Maghiare și curentul pornit contra maghiarilor a devenit din zi în zi mai puternic nu numai în Ardeal, ci tot odată și în România, unde mai nainte el nu exista.

Mai pot să fie azi în țările coroanei ungare Români crescuți în școli maghiare, care cântă împreună cu Maghiarii »Mégis hunczut« și se încântă de idea independenței ungare; aceștia se pun însă în conflict cu toți frații lor, care numai în o puternică monarchie habsburgică găsesc destulă garanție pentru desvoltarea pacinică a poporului român.

Vom cercetă, dacă e ori nu adevărat lucrul acesta; de o cam dată e destul să se constate, că în urma faptelor săvârșite în numele poporului maghiar nu mai poate azi să stăruie între Români nimeni pentru independența Ungariei fără ca să se facă fie ridicol, fie urgisit.

Iar aceasta nu rezultă din »agitațiunile« făcute de noi, ci din faptele săvârșite de susțitorii cauzei maghiare.

Vorbirea deputatului dr. Oncu

rostită în ședința dela 14 Iulie a Dietei.

Nicolau Oncu: Onorată Cameră! În calitate de deputat dietal îmi țin de datorință patriotică să iau cuvântul asupra proiectului de budget pus la desbatere, și asupra chestiunilor politice, ce stau în legătură cu acesta. (S'auzim! S'auzim!) Pentru precizarea punctului meu de vedere politic, declar, că eu împreună cu soții mei de principiu, ca membru al clubului național parlamentar și ca credincios fiu al patriei mele, am primit mandatul, spre a-mi împlini aici în această Cameră conștiințios datorința mea de deputat, și în înțelegere cu dvoastră să muncesc spre binele patriei, pentru prosperarea și consolidarea morală și materială a aceleia (Aprobări). Aceasta e lozinca și crezul meu și al tovarășilor mei, acesta e un punct de căpetenie a programului nostru: bună starea, fericirea și înaintarea a tuturor popoarelor din țară, pe lângă validitatea principiilor înălțătoare ale curatei egalități, frățietăți și libertăți pe toate terenele și în toate direcțiunile, (Aprobări) căci numai acestea formează unicul fundament al țării noastre constituționale, că numai acestea formează piatră unghiulară sigură a patriei noastre, și fără de acestea patria noastră nu poate fi tare și mare. (Așa-i! la mijloc). Acestea sunt principiile directive, cari ne nutresc sufletul, pentru acestea vom rămâne pururea și vom lupta pe cale legală și cu armele constituționale. Când pătrunși de acestea gândiri, și conduși de aceste principii, sub acest steag am intrat ca partid în on. Cameră, spre mai marea noastră mirare, am ajuns la această înristătoare convingere, ca partidul nostru, contra obiceiului ori-cărui parlament, n'a fost recunoscut, și pretenziunile clubului nostru, atât de drepte cât și de juste, atât cu prilejul constituirii Camerei precum și mai târziu la formarea singuraticilor comisii, simplaminte au fost ignorate și delăturate iar noi singuri am fost primiți destul de neprețineste.

Toate acestea gravamine și toate acestea delăturări nu ne vor înspăimântă însă dela înaintarea mai departe pe drumul indicat de noi; nu pe deo parte, pentru că noi nu ne-am pierdut încă întreagă nădejdea, ci din contră vie este încă în noi convingerea, că va veni vremea și trebuie să vie aceia vreme, în interesul adevărat al patriei, când bazele de bunăstare, fericire și de mărire a patriei se vor cercă și află în bunăstarea și fericirea tuturor popoarelor, precum și în armonia frățască dintre toți cetățenii acestui stat, pentru că prezența noastră aici este legală și se întemeiază pe bază constituțională, iar de altă parte pentru că existența și activitatea noastră parlamentară nici nu atâră dela recunoașterea sau nerecunoașterea singuraticilor partide, și pentru că în definitiv existența partidului nostru și puterea lui zace în sufletul milioanele de naționalități din patrie, care mi nu pot fi nici ignorate nici desființate.

Dar', pe lângă primirea nedeamnă politicește și absolut nejustificabilă de care ni-s'a făcut parte de cătră partidele parlamentare și mai dureros ne-a atins programul și direcția acelu program prezentat parlamentului în numele guvernului prin P. On. d-n ministru-prezident. După căderea guvernului anticstituțional și după restabilirea vieții parlamentare și constituționale și după restabilirea ordinei de drept, noi naționalitățile am fost în drept a crede, că sub era nouă actualul guvern va rupe cu sistemul de guvernare al vechilor guverne perhorecate de partidele coaliate și cari sunt în alianță cu actualul guvern, și va conzideră de da

torințe ale guvernării sale de a proceda numai și numai pe baza egalei îndreptățiri în interesul țării și a tuturor neamurilor aceleia, pe terenul internelor, administrativ, judiciar, economic, dar' mai ales al cultelor și instrucțiunii, executând înainte de toate în toată privința sincer și cinstit legile existente, și mai ales legea de naționalități, lăsând la o parte orice conșiderațiuni laterale de rasă și politice, și va contempla să le valideze acele pe baza celui principiu constituțional, care susține că în state constituționale guvernul nu este numai paznicul ci totodată și executorul legilor.

Dar' în loc de aceasta, constatăm cu adâncă durere, că guvernul cel nou urmând și pe acest teren sistemul veciilor guverne, este pe toate terenurile vieții de stat aproape exclusiv în serviciul așa zisului stat național (vii aprobări) sau mai corect în serviciul rasei maghiare. Față cu aceasta procedură permiteți-mi să-mi fac observarea, că după părerea mea aceasta stare de lucru este greșită în toată privința și nu se poate susține, nu poate duce la rezultat, pentru că nu este altceva, decât ajutorarea pe cale meșesugită a elementului maghiar dominant prin mijloace artificiale, și este nu numai neglijarea celorlalți cetățeni ai patriei, ci un fel de răpire a drepturilor, cari li-se cuvin și lor în mod legal pentru jertfele aduse întotdeauna cu dragă inimă pe altarul patriei.

Pentru încunjurarea oricărei neînțelegeri, și pentru a preveni orice bănuială, o declarăm aici în On. Cameră, că noi naționalitățile nu cerem, nu pretindem în această țară pe sãna naționalităților nici un fel de drepturi teritoriale sau specifice naționale, nu stat în stat, nici nu ridicăm pretenții de drepturi contrare adevăratului interes al patriei, contrare suveranității și unității statului. Tocmai de aceea și de data aceasta protestăm hotărît și solemn contra a tot felul de acuze neintemeiate, neadevurate și contra calomniilor ce se aruncă sub acest titlu în fața noastră.

Pretindem însă cu toată hotărîrea drepturile constituționale ce ni s'au garantat prin legi și pretindem, ca la egale îndatoriri să se împărtaşască de egale drepturi pe toate terenurile fiecã cetățean al patriei și fiecã naționalitate de o potrivă (strigăte din dreapta: (O aveți dejă!)

Realizarea tuturor acestor principii legale, juste, și mărețe este în interesul întregii țări, pentru că noi credem, că în alt chip bună starea patriei și consolidarea ei nici în afară nici în lăuntru nu se poate realiza. Puteți fi convingși, că acestea nu sunt numai gravamine de ale naționalităților, ci din contră aceasta este un interes capital al țării, și acele guverne, acei înțelepți bărbați politici, cari vor rezolvă norocos chestiunea de naționalități și prin aceasta vor creâ pace în țară și bunăînțelegere între cetățeni, merite neperitoare pentru patrie.

Indatoriri egale pretind drepturi egale, iar noi naționalitățile atât din espunerea guvernului, cât și din budget am ajuns la aceia tristă constatare, că pe terenul vieții de stat peste tot și mai ales pe terenul economic și al instrucțiunii, din visteria țării alimentată de toți cetățenii, sunt cu dârnicie dotate îndeosebi interesele exclusiv maghiare, mai ales pe terenul politicei de proprietate la executarea colonizării și parcelărilor, pe terenul religios prin ajutorarea excepțională a bisericilor specifice maghiare, pe terenul politicei de învățământ, prin întemeierea de școli, cu limba de propunere exclusiv maghiară și în fine prin instituirea și întărirea instituțiilor exclusiv maghiare.

Nu voesc acum se vorbesc despre colonizări, la a căror îndeplinire în tot deauna ies la suprafață numai interesele de rasă maghiară. Nu vorbesc nici despre așa zisă acțiune săcuiașcă, contra căreia noi naționalitățile din punct de vedere patriotic și omenesc n'avem nimic de zis, dar avem observări îndreptățite contra aceleia, că la toate aceste colonizări și la acțiunile de ajutorare, naționalitățile celelalte din țară în general nu sunt luate în considerare, și din partea guvernului în privința aceasta nu se împărtaşesc nici de o protegiare.

Dar nu numai în cele economice, ci și pe terenul politic-administrativ și al învățământului e atât de mare neegalitatea și nedreptatea, ce se face naționalităților, încât guvernul nu îngăduie naționalităților nici chiar înființarea de însoțiri cu scop pur economic, iar pe terenul învățământului public le deneagă drepturi de întemeiere chiar și acelor instituțiuni culturale, cari nu urmăresc alt scop, decât ajutorarea școlarilor sărmaui buni

și sârguincioși. Pentru motivarea tuturor acestor opriri guvernele se provoacă la o ordinațiune ministerială, în urma căreia naționalităților în patria aceasta, nu li se dă nici un drept de asociare pe baza de naționalitate.

Aceasta procedură după părerea noastră, dar nu numai după părerea noastră, ci chiar după dispozițiile clare a legilor noastre, e nedreaptă și nelegală din partea guvernelor.

Onor. Cameră! E destul de dureros, că în statul nostru constituțional preste tot nu există o lege, nici de întrunire nici de asociare, care să asigure libertățile publice a cetățenilor și care să corâspundă principiilor constituționale. E destul de dureros onor. Cameră, că aceste drepturi cardinale ale cetățenilor nu se regulează prin legi pozitive ci prin ordinațiuni ministeriale; dar pentru noi e și mai dureros, că aceste ordinațiuni ministeriale limitează drepturile de întrunire și asociare numai ale naționalităților. Să recunoaștem, că toate acestea nu-s cu cale și nici juste. Mergând mai departe pe acest teren, îndeosebi în ce privește egalitatea de drept — dacă i-am înțeles bine vorbele — domnul prim-ministru în o vorbire rostită în rândul trecut a zis, că pe deo parte nu e țară în lume, unde naționalitățile să se bucure de atâtea drepturi și libertăți, ca la noi, pe de altă parte însă nimeni nu atacă limba naționalităților, pentru că după experiențele sale făcute în decursul anilor îndelungați, judecătoriile și administrația noastră nu fac deosebire niciodată între drepturile singuraticilor cetățeni. Dureros onor. Cameră, că și aceasta e numai pe hârtie, dar în viața practică această chestie are altă înfățișare. Noi bucuros ne plecăm înaintea iubirii de dreptate a judecătorilor noastre — nici nu voesc să lărgesc discuția pe acest teren — dar o deosebire esențială trebuie să fac pe terenul egalității de drept public, și anume între dreptul privat și dreptul cetățenesc, sau mai exact zis între dreptul privat și între drepturile politice. Nu voesc să fac aici alte deosebiri; în tot cazul însă o declar, că dreptul de liberă întrunire și de liberă asociare, și peste tot reacționarea sau confiscarea drepturilor politice înaintea cetățenilor are cel puțin atâta, ba și mai multă importanță și valoare, decât ori ce chestie de drept privat. Să fim și mai clari:

Noi aici nu tratăm asupra drepturilor private, ci ne ocupăm pe această cale exclusiv de drepturile noastre politice, și pretindem ca și pe terenul de liberă asociare să avem aceleași drepturi și să fim părtași de un tratament egal cu Maghiarii, și fiind că noi, naționalitățile, nici în această privință nu ne bucurăm de asemenea drepturi și asemenea tratament, suntem în drept să ne plângem și să cerem sistarea și a acestei injustiții.

Revenind la politica învățământului public trebuie să văd cu cea mai mare părere de rău, că îndeosebi pe acest teren se poate vedea în modul cel mai vădit desconsiderarea egalității de drept față de naționalități. Guvernul și organele sale îndeosebi presa din țară, neconțenit accentuiază, că nu e nici o țară care se asigure naționalităților atâtea drepturi și atâtea libertăți, ca Ungaria. Am spus, că în viața reală aceasta nu-i așa.

Îndeosebi ce privește propunerea limbei noastre și întrebunțarea ei oficioasă, guvernele nu numai la justiție și la administrație, dar mai ales pe terenul învățământului, sistematic delătură și scot limba naționalităților într'atâta, că în timpul din urmă în contra dispozițiilor clare ale legilor, guvernele, în tot felul de institute de învățământ ridicate și susținute de către stat în ținuturile locuite de naționalități limba naționalităților nu numai că nu o învață, ci din contră o și opresc să se propună; și aceasta nu e de ajuns, ci ministrii de instrucție publică merg până acolo în această privință, că în toate aceste institute de stat dispun, ca și religiunea, catechismul, Tatăl nostru să se propună pentru naționalități exclusiv în limba maghiară, pe lângă cea sancțiune draconică și nedreaptă, că la caz contrar respectivii preoți și caticheți vor pierde și acel bagatel și neînsemnatul ajutor de stat.

Să o mărturisim sincer, că toată procedura aceasta nu este nici legală, nici justă și nici ecuitabilă, și că aceasta nici nu este mai mult o politică națională de stat, ci din contră este o politică șovinistă ordinară, proprie nu de a întări pe cetățeni în iubirea de patrie și și în respectul către legi, ci din contră șgudue din temelie credința aceloră către legile țării și totodată produce

amărăciunea și desbinarea nefastă și fără de nici un scop între cetățenii patriei noastre. (Aprobări vii pe băncile naționaliștilor).

Onorată Casă. În contra acestei procedură și în contra acestei sisteme, noi naționalitățile în numele patriei noastre comune protestăm, și chiar din iubirea noastră către țară cerem să înceteze odată aceste stări insuportabile, cari în loc de binecuvântare, provoacă ruina țării.

Purcezând mai departe pe terenul instrucțiunii publice, trebuie să fac încă o observare. Anume aceea, că după legile țării noastre în special după dispozițiunile clare ale legii de naționalități, din punctul de vedere al instrucțiunii publice, a culturi și preste tot a bunei stări, statul în interesul său propriu este îndatorat să se îngrijască ca toți cetățenii patriei să primească instrucțiune în limba lor maternă, în toate institutele de învățământ înființate și susținute de către stat, anume până la gradul unde se începe instrucțiunea mai înaltă academică, chiar și în institutele cari zac în apropiere de ținuturile locuite de naționalități.

Această dispoziție generală privește atât școlile elementate, cât și școlile medii.

Pe lângă acestea, instrucțiunea poporală și peste tot cultura generală fiind una dintre principalele misiuni și scopuri, dar totodată și datorita statului, noi naționalitățile cu inima piină de durere observăm, că în contra acestor dispozițiuni clare ale legii, guvernul țării noastre nicăiri, în țară nu înființază și nici nu susține altfel de institute de învățământ, atât inferioare cât și superioare, absolut nu ajută și nu susține nici altfel de așezăminte culturale, decât numai școli maghiare, cu limba de propunere exclusiv maghiară, și tot asemenea numai instituțiuni culturale cu caracter exclusiv maghiar.

Afară de aceasta noi considerăm peste măsură vătămătoare pentru limba și cultura noastră și aceia procedură din partea guvernului în urma căruia toate școlile și instituțiile culturale, cu caracter național și cu limba de propunere nemaghiară, ridicate din partea naționalităților a biserică și a credincioșilor lor și susținute cu jertfe mari și deja devenite insuportabile, nu sunt făcute părtași așa zicând de nici un fel de ajutor din partea statului, ci din contră mai toate sumele enorme alocate în budget și de către guvernul actual servesc numai interesele și ajută exclusiv numai limba maghiară și cultura maghiară.

Madarász József: Foarte corect!

Dr. Nicolau Oncu: Noi din contră suntem de altă părce și o spunem curat, că aceasta nu este mai corect, mai legal și nici just. Noi răzimați pe drepturile noastre garantate prin legile și constituția țării, hotărît pretindem aceea, ca limba și cultura noastră națională, după dreptate și ecuitate să fie sprijinită moralmente și materialmente din partea statului, cel puțin în aceea proporțiune, în care noi naționalitățile contribuim cu denarul nostru la suportarea dărilor publice. (Aprobări pe băncile din mijloc).

În această privință, ca să împrăștiem ori ce fel de indoiele; îmi țin de datorință să o declar, că noi nu suntem dușmani ai limbei și culturii maghiare, (larmă, și contradicții din stânga estrăma) ci din contră îi suntem pretini.

Noi singuri o învățăm, și cultivăm, și urmărim cu simpatie lucrarea și progresele ce le dezvoltă compatrioții nostri maghiari; dar tot în același timp pretindem ca și limba și cultura noastră națională să fie spriginită în același chip din partea statului pe toate terenurile.

Ce privește guvernarea țării, dați-mi voie să vă espun pe scurt și în această privință opinia noastră.

În acest punct suntem de părere, ca guvernul țării să rămână pe toate terenurile vieții de stat pe bazele legii, a dreptății și a perfecteii egalități, — în interesul țării să rupă cu planul cu totul nenatural și inexecutabil de asimilare a naționalităților, — se elimineze din viața de stat ideia de maghiarizare atât de mult accentuată și după firma noastră convingere tot odată atât de fială pentru țara carea deja și până acum a cerut dela stat sacrificii enorme și fără de nici un folos, și carea în loc de pace și înțelegere a produs atâtea desbinări între cetățenii statului, — se nisuiască ca în locul acestei experimentării forțate și absolut nerealisabile se aplice principiile adevăratei frățietăți și pe calea aceasta să câștige inimile tuturor cetățenilor și tuturor naționalităților.

Să fie sigură on. casă, că purcezând pe aceasta cale și aplicând aceste principii, zăbânda va fi sigură. Să fie on, casă sigură și de aceea că noi propagăm și cultivăm toate aceste sentimente și principii nu numai aicea, ci pe tot locul activității noastre sociale, și eu o declar, că toate afirmațiunile contrare cu acestea principii ale noastre, nu sunt alta de cât niște frase goale inventate anume pentru știrbirea drepturilor ce ni le asigură legile și constituțiunile țării, și nu sunt alta de cât calumnii făcute anume pentru ponegrirea naționalităților.

Noi cerem intruparea tuturor acestor principii sublimă nu numai în interesul naționalităților, ci o cerem în adevăratul interes al patriei din iubire de țară, pentru-că numai pe aceasta cale pot să fie regulate în mod stabil interesele țării și pentru-că numai în acest chip și cu aceste mijloace poate fi consolidată țara în lăuntru și în afară. Mai vârtos acumă când țara noastră, din punct de vedere al consolidării sale interne și externe, stă în fața unor probleme de stat atât de mari și de grele, toate acestea cu atât mai vârtos trebuie luate în socotintă pentru-că după părerea noastră nu poate fi nici mare nici destul de tare acea țară, care are atâta agitatori, vânzatori, și inimici interni, câți fabrică la noi puterea de stat și politica șovenistă nesăturată, carea poate darâma și pustii, — dar care nici odată nu va zidi statul nostru pe baza solidă.

După părerea noastră singur numai aceea politică este corectă, pe care am expus-o eu mai sus, și care, pe lângă suportarea de sarcini egale și de drepturi egale, se bazează pe iubire și stimă reciprocă, pe a cărui steag este scrisă devisa de pace și perfectă egalitate; aceea politică de stat, care respectază și promovează drepturile constituționale, limba și cultura tuturor cetățenilor și tuturor naționalităților din patrie, aceea politică, pe lângă care fiecare cetățean după propriile sale însușiri de rasă poate să progreseze pe calea civilizațiunii, a bunăstării și a iubirii de patrie, și care singură e în stare să asigure țaria și viitorul patriei noastre, ai căreia noi în tot deuna am fost, suntem și vrem să rămânem cei mai credincioși cetățeni. (Aprobări).

De oarece, onor. Cameră, noi mai de multeori am fost întrebați asupra programului nostru politic, trebuie să o declar, că toate principiile espuse de mine mai dinainte formează crezul nostru politic și unul dintre punctele cardinale ale programului nostru.

De încheiere, dați-mi voie să fac încă numai o observare și o declarație în interesul adevărului și în interesul țării noastre.

Onor. Cameră! Maghiarizarea luată în plan de politica de stat extremă și exclusivă maghiară; și după legile firei niciodată nu va succede. Chiar și după mărturisirea scriitorilor vechi, poporul nostru român, în toate vremurile și-au iubit mai mult limba decât viața. Noi nepoții urmădem exemplul străbunilor nostri niciodată nu ne vom da și nu vom renega nici limba nici naționalitatea noastră. Pe lângă aceasta suntem noi cei mai credincioși fii și cetățeni ai patriei însă niciodată nu ne vom sinucide pentru ideea celebrului Bánffy. După toate acestea neavând noi încredere în guvern și în politica sa de stat, în numele partidului nostru o declar, că noi nici în general nici în special nu primim proiectul de buget al guvernului. (Aprobări pe băncile naționalităților).

Nou deputat kossuthist. În Veszprém a fost ales deputat cu aclamațiune kossuthistul dr. Ováry Ferencz, director la bancă.

Indemnitate. Ministrul prezident în ședința de Luni a înaintat un proiect de lege pentru votarea indemnității pe luna August.

Din Dietă.

— Ședința dela 16 Iulie. —

E o batjocură a parlamentului ungar și a alegătorilor, că deputații dietali se înfățșază la ședințele, în cari se desbete bugetul, în număr de tot mic.

Luni la deschiderea ședinței au fost de față numai vre-o patruzeci de deputați, dar

și dintre aceștia când a vorbit deputatul Polyt, nu erau de față nici douăzeci.

Primul vorbitor a fost referentul Sághy Gyula căruia i-a urmat deputatul naționalist Polyt. Spune că s'a foarte bucurat, când a văzut că M. Sa a numit pe contele Apponyi de ministru al instrucției publice, de oare ce Apponyi se bucură de mare trecere în străinătate. E un om cu cultură europeană și deci a crezut, că va introduce în școli un spirit sănătos, nu va umbla pe căile păcătoase bătute de antecesorii săi.

Dar s'a înșelat foarte, căci Apponyi nu se deosebește întru nimic de cătră antecesorii săi, n'a scos din vigoare ordinațiunile nedrepte ale faimosului fost ministru anti-constituțional Lukács. Apponyi ca om cu cultură europeană, ar trebui să urmărească politica învățământului public a lui Eötvös Lózsef.

Cere cultivarea în mod mai larg a limbii naționalităților. Intru cât însă vede, că bugetul nu e făcut pentru foloasele de o potrivă a tuturor poparelor din țară, ci din contră e îndreptat contra naționalităților, nu poate să-l primească.

După ce a vorbit deputatul Lázár Pál, care a vrut să restorne cele spuse de Polyt, ia cuvântul ministrul Apponyi, care polemizează cu Polyt, zicând, că în ce privește înființarea școlilor de stat trebuie să se ia dimensiunile cele mai mari, că numai în așa mod se va putea micșuna numărul alfabetilor.

Vaida reflectează la vorbele lui Apponyi, care a zis, că programul maghiar a fost în toate vremurile scurt apărător al Europei. Respectează intențiunea ministrului că nu va ataca cultivarea naționalităților, dar nu înțelegem atunci de ce se dau sute de mii pentru părțile sudice cu scop de maghiarizare.

Cere organizarea școalelor elementare luându-se în considerare și dorințele naționalităților.

Tutsek în neștiința și nepriceperea lui se plânge pentru-că la expoziția din București Românii din Ungaria au arborat pe pavilionul lor stăg austriac.

Bánffy stăruie că să se introducă slujbă maghiară în bisericile gr.-or. române și sârbe să se introducă deci limba maghiară pe toate terenele ca să nu se poată mândri Românii, cu romanizarea în scurt timp alor 300 sate ungurești.

Ședința se ridică la orele 4.

Alegerea dela Lipova.

— Știri telefonice. —

Alegerea decurge în cea mai bună ordine, și agitația e mare în tabăra candidatului național. Bărbăți de încredere sunt din partea Românilor, dr. Cioban și protopopol Voicu Hamza. Românii au venit în număr mare, în ordine exemplară și cu capul treaz.

În urma terorizărilor și a coruptorilor însă se văd câțiva Români uitați de sine în tabăra vrășmașă nouă. Un notar român cu numele Popovici, fără nici o muștrare de suflet, fără nici o durere de inimă, a zis către deputații naționaliști că ce caută în satul, unde el e notar.

Banii lui Dániel se împărțesc din gros.

Din România.

Intrunire studentescă. A ținut Duminecă Studențimea din București va ține mâine o intrunire de protestare în sala Dacia, în contra banditismelor grecești din Macedonia: Studentii au răspândit, în vederea acestei întruniri, următorul manifest încadrat în negru:

Români,

Din nenorocire, neamul românesc, e răspândit, nu numai între hotarele ce împrejmuiesc România liberă, ci tot români, frați da ai noștri, se găsesc milioane dincolo de Carpați Prut și Dunăre.

Peste Carpați și Prut, — de bine de rău, își duc zilele, mai cu nevoi, mai cu câte o rază de speranță, când își întorc ochii spre sora mai mare liberă, — dar mai bătuți de nevoi și mai oropsiți de cât toți, sunt Românii din Macedonia. Aceștia, pe lângă că sunt cei mai depărtați de noi, apoi ca culme sunt și cei mai batjocuriți și mai prigoniiți dintre toți frații noștri.

Și de ce credeți oare că au să sufere ei o asemenea soartă? Rău, nu fac nimănui dintre popoarele cari conviețuiesc în Macedonia: nici Bulgarilor, nici Albanezilor, nici Grecilor și nici Turcilor. De ce atunci, zilnic, sunt schingiuiți și măcelăriți? De ce?

Pentru-că țin morțiș-grăbiș să-și vorbiască graiul lor, graiul nostru, dulcele graiu românesc; pentru-că țin în rușul capului, ca Dumnezeuului lor și în biserica lor, să se roage, în limba ce le-a lăsat-o de veacuri, strămoșii lor și ai noștri, falcicii Romani!

Grecii în fanatismul lor, nu pot suferi aceasta; ei nu-și pot închipui ca cineva să vorbiască altă limbă, decât limba lor; nu-și pot închipui că poate să trăiască acolo în Macedonia alt popor decât acel al lor! și de aceea au pornit o luptă sălbatecă, o luptă hoțască contra fraților noștri.

Nu e zi lăsată de Dumnezeu, în care zeci de Aromâni, să nu-și ispășească îndrăzneala de a se da cu trup și suflet drept Români! Nu e zi, în care femeile lor, copiii de țiță și bătrânii cari abia se mai târsc în cărjă, să nu fie schilodiți și omorâți ca puii de găină!

Dar pacostea asta, le o aduce fraților noștri nu numai Grecii din Macedonia; ceea-ce e revoltător e că Grecii die Grecia liberă le vin în ajutor acestor nelegiuți, dându-le arme și bani, numai ca să ne stârpească pe mai micii noștri frați din Macedonia.

Dar ceea-ce e revoltător la culme și ceea-ce nu mai putem suferi e că chiar din țara românească liberă, Grecii strâng bani de pe spinarea bietului țaran român și îi trimit în Macedonia acelor nelegiuți antarți ca să ne omoare frații.

Și noi, la toate acestea stăm cu mâinile în sin, stăm nepăsători privind svârcolirile de sânge ale Românilor din Balcani?

Suntem de două ori criminali: 1. că nu oprim mâna ucigașilor; 2. că noi înșine o înarmăm prin toleranța grecilor din țară.

Studențimea universitară română și-a ridicat glasul! și când ea vede că nimic alt—pe alte căi —nu poate face, atunci strigă ajutorul românilor din toată țara; strigă și chiamă la luptă de datorie pe toți Românii de pretutindenii; — face apel la toți cei ce simțesc românește ca toți cei ce-s revoltați de cele ce se petrec în Macedonia cu frații noștri, — să vie în ziua de Duminecă 2 Iulie, ora 3 p. m., în sala «Dacia» să arătăm lumii, că noi Românii din România liberă știm să ne apărăm frații, ori și când și ori și unde s'ar afla ei; că știm să răspundem la bine cu bine dar — când cuțitul ne ajunge la os, știm atunci să apucăm și alte căi!

Delegația rusă la Sinala. Luni, 26 Iunie la orele 11.30 dimineața, M. Sa regele a primit în audiență delegația regimentului rus de infanterie Nr. 18 Vologda, care era compusă din comandantul regimentului, colonel Platon Wladimirovitch Karabechewsky; comandantul companiei 1 căpitan Nicolae Fofirnovich Nicolaew și sergentul Emilian Greschuk, care delegație aveă însărcinarea a prezentă M. S. regelui, Augustul șef al regimentului, omagiile și urările lor cu prilejul împlinirii de 40 de ani de domnie glorioasă și 25 ani dela proclamarea regatului.

Șeful delegației, prezentându-se regelui, s'a adresat în următorii termeni:

Majestate!

„Imprejurările au făcut astfel că timp de 8 luni regimentul s'a găsit în imposibilitate să ție pe Majestatea Voastră la curent cu starea regimentului și mai cu samă să se achite de plăcuta datorie de a exprima Majestații Voastre urările respectuoase cu prilejul împlinirii a 25 de ani a proclamării regatului român și a 40 ani de glorioasă domnie a Majestații Voastre. Greutatea a consistat în aceea că nu aveam puțină a trimite telegrame de pe teatrul de război, în limbă străină, îndată ce mi-a fost cu puțină m'am grăbit să aduc Majestații Voastre expresiunea, deși puțin tardivă, dar' nu mai puțin foarte adâncă, a sentimentelor de devotament, ale regimentului și cele mai vii urări pentru Majestatea Voastră, Augustul nostru șef. Rog pe Majestatea Voastră prea respectuos ca cu acest prilej să binevoiască a primi această sabie din partea regimentului, cu rugămintea respectuoasă de a o pune când ne face înalta cinste de a îmbrăca uniforma regimentului nostru.»

Majestatea Sa binevoi a-i mulțumi pentru cuvintele ce l-a adresat în numele oștenilor pe cari îi comandă, și asemenea a acceptă cu deosebită plăcere sabia ce l-a oferit în numele corpului ofițeresc al regimentului, sabie lucrată artistic și a cărei lamă datează din timpii cruciaților. M. Sa regele s'a întreținut apoi cu d-lor timp de 20 de minute.

Delegația a fost apoi primită de către M. S. Regina. Dl colonel a oferit M. Sale Reginei din partea soțiilor dlor ofițeri, o prea frumoasă lucrare de țesătorie, care reprezintă armele Casei de Wied. M. Sa Regina mulțumind în chipul cel mai grațios, bine-voi a însărcina pe dl colonel a transmite dnelor expresiunea sentimentelor Sale cele mai afectuoase.

La oarele 12 din zi dnii membrii ai delegației au fost primiți în audiență la castelul Peșor de către AA. LL. RR. Principele Moștenitor și Principesa Maria.

La oarele 1 după amiază a avut loc la castel ospățul de gală, la care au luat parte pe lângă AA. LL. RR. Principele Ferdinand, Principesa Maria, Principele Carol și Principesa Elisabeta, dl ministru al Rusiei cu doamna de Giers, dl general Iacob Lahovari, ministrul de externe și ministrul ad-interim la resboiu, dnii membrii ai delegației ruse, dl agent militar rus cu d-na Zankievitch, dl general Averescu cu lt.-colonel Găiseanu și maior Haralambie, care au făcut campania din Mandjiuria în războiul ruso-japonez, atașați delegației regimentului Vologda; de asemenea au luat parte Curțile regale și princiere în total 32 persoane.

Cabinetul negru.

Ministrul Lányi, urgisitul dela justiție al guvernului Fehérvy, și-a găsit urmaș mai vrednic de numele de reacționar în persoana lui Polónyi. Căci acela a fost consecvent, iară ceslalalt calcă fără nici un scrupul toate cerințele dreptății și liberalității, apără tonul căroră să arăta altă-dată. Inșirăm câte-va fapte.

El a protestat mai cu putere, contra confiscării foilor, cari au reprodus vorbirea sa cuprinzătoare de lesa maiestatis. Improcesuat de «drabant» ajunge ministru. Vesteste, încasând laurii liberalismului celui mai înaintat, cassarea tuturor proceselor politice de presă. Dar peste câte-va luni ies la iveală mai multe procese cari n'au fost cassate («Poporul Român», Katol. Novini etc.)

El menține procuratura de noapte pentru censurarea foilor și confiscă ce-i place, el care de atâtea ori și în atâtea chipuri a protestat sus și tare contra ordinațiilor lui Lányi. Ba chiar și textul ordinațiilor sale e luat după al aceluia.

Confiscă foaia «Világszabadság» pentru-că atâtea la grevă pe secerători, greva chiar era pe sfârșite.

În acelaș timp, când scuză confiscarea foii prin împrejurarea, că articolul cu pricina ar fi îndemnat la grevă, iar în urma grevei ar deveni emigranți cerșitori, în acelaș timp avocatul Polónyi, — nu ministrul, căci Polónyi are darul deosebit de a

se ști dedubla în mai multe fețe cu totul independente una de alta, el e avocat, ministru, mare proprietar, demagog, reacționar, un adevărat Fregoli — este agentul unei societăți de emigrare germane, Norddeutscher Lloyd. «Az Ujság» susține cu toată tăria această afirmare, fiind gata să o dovedească cu documente și cu fapte «pe cari nu le poate face nefăcute nici cu chițibușuri avocațiale, nici prin confiscare, nici prin lacrimi de crocodil». Opinia publică este convinsă de adevărul lucrurilor. «Az Ujság» continuă cu descoperirile.

Confiscă foaia națională slovacă «Katolike Novini» pentru *agitare*. Ba merge mai departe, *violează secretul opistolar* chiar ca pe vremea absolutismului celui mai negru.

«Népszava» denunță cazul foaiei socialiste «Weltungarische Volkstimme». Aceștia i-s'a trimis o epistolă din un sat, Zayugrócz, în care lucrătorii unei fabrici cereau un orator pentru o adunare poporală. Scrisoarea însă a fost desfăcută la postă, iar în loc de oratori au sosit 30 de jandarmi. Ba un detectiv a întrebat chiar la redacția foii dacă merge cineva la Zayugrócz, pe semne ca să-l oprească; e natural că neprimind epistola aceia nu știau încă nimic de invitare.

Unde mai punem declarațiunile nesăbuite ale acestui saltimbanc politic cu privire la dreptul electoral, pe care voia să-l ia «dușmanilor patriei» și îmbărbătă vulgul patriotic al Pestei să atace pe deputații naționaliști dacă aceștia vor cuteză să facă opoziție obstructionistă.

Proiectele de lege ce le prepară și despre cari dă din când în când câte un comunicat în de altfel mincinoasa «Figyelő», se ocupă tot cu restricțiuni inchisitorice față de naționalități și socialiști.

Alături de acest inchisitor negru stă contele negru, precum și iezuitul dela Eberhard, care trimite pe Barkóczy să enunțe indispensabilitatea creșterii religioase în spirit mai creștinesc, dar în Cameră n'are curajul să ia răspunderea și se

In amintirea lui Rembrandt.

Peste vre-o câte-va zile vor fi trei sute de ani, de când s'a născut în Leyden pentru holandezi și pentru toată lumea unul dintre cei mai mari pictori Rembrandt Harmensz van Ryn. Dintre cele cincisute cincizeci de pânze ale lui numai puțin au putut rămâne în patria lui pe care genialul artist în portrete, tablouri istorice, și tablouri genere a eternizat-o în tema eternă a artei, dară ceata școlarilor cu dragostea lor nemărginită a legat de această țară frumoasă, viața eternă a maeștrului, cultul însuflețit care a crescut în acești secol.

Astăzi toată Olanda este țara lui Rembrandt, pe el îl amintesc piețele, străzile, capd'operile lui ne privesc din vitrine, chipul lui l'au turnat în bronz și el însuși, cu surisul lui particular, cu buzele sale grase, privește mulțumit cu ochii lui de bronz, asupra epigonilor adoratori. Peste câte-va zile va fi aniversarea de trei-sute de ani dela nașterea sa; această zi va fi serbată de toată lumea cultă, dară cea mai mare sărbare va fi la poporul fericit care l'a dat pe el omenimei în Olanda, și cele mai simple serbări vor fi chiar în capitala acestei țări.

În Amsterdam se pregătesc deja de luni de zile pentru (Rembrandt-Herdenking), sărbarea întru amintirea lui Rembrandt. Nu mă gândesc la librari, cari de mult au coplesit țara cu reproducțiuni de ale lui Rembrandt. Invitriți sunt tot ilustrati cu Rembrandt cari se imbie spre cumpărare par'că acest nou semn de cultură, prin care s'a transmis cultul pentru artă prin cărți postale, totuși ar aveă înjurire nobilă. Pen-

tru câteva centime poate trimite voiajorul familiei sale copii foarte frumoase de pe tablourile lui Rembrandt. Dară Matschappy «Arti et Amicitiae» și societatea «Arti et amicitiae», sau cum se numește prescurtat *Arti*, cari au luat în mână aranjarea serbării lui Rembrandt, însuflețirea pentru artă, nu i-a mulțumit această formă neguțătorească.

Se pregătesc să aranjeze o serbare impozantă în dimensiuni mari, al cărei program în total este următorul:

Pentru sărbătorirea nemuritorului maeștru aranjază societate o mare expoziție. Expoziția care s'a deschis la 15 Iulie, nu va fi numai expoziție exclusiv Rembrandt. Cum ar și fi posibil așa ceva? Jurnalele olandeze se plâng amărîte, că tablourile maeștrului s'au împrăștiat peste toată lumea.

Ei însă au tot ce'i mai bun! Deși poate că aceia nu este chiar un fapt trist. Oare nu este fericită o mamă, când vede că pe copilul ei îl iubesc și alții. Dară gustul aranjierilor olandezi nu de aceea și a făcut educația prin tablourile lui Rembrandt, ca să nu fi aflat forma potrivită. Destul dacă amintesc că la aceea expoziție de gală vor fi reprezentați Józef Israels, Iacob Maris, Maure, Rochussen, Bostoom, Mesdag, Weisenbruch, Alma Tadema, Poggenbeck, cam prin vre-o două sute de pânze.

Serbarea princiară, va aveă patroni princieri. S'ar putea altcum? Aranjierul principal, al acestor serbări, va fi cel mai frumos cap încoronat — o regină, Haie Majesteit de Koningin.

Pe lângă ea se îndeletnicește mama reginei. În orașul pavoazat la 15 Iulie a fost un corțej costumat. Ținta va fi piața numită după Rem-

brandt, (Rembrandtsplein), în mijlocul căreia împresurată de flori (e oare ceva în Olanda fără flori) stă statuia pictorului.

La statuie va ține profesorul *Bart van Hove* o vorbire, și va depune o cunună la piedestalul statuii. Il vor urma vre-o 300 deputațiuni, dară aceasta nu va fi întrecere nervoasă de discursuri filozofice, admiratorii își vor depune în tăcere omagiile. După aceea un cor monștru compus din sute de cântăreți va cânta imnul lui Rembrandt. Și când se vor auzi acordurile imnului, acolo între flori se va ivi un suris mândru pe buzele de bronz ale pictorului, și acel zimbet va vesti, că acest popor, și această țară, nu sunt nedemni de marii săi.

Inspirații.

Prostul și genialul nu sunt nici odată mulțumiți.

Căsătoria est școala mai înaltă pentru arta de a răbda.

Toate în lume au margini, numai — ura nu.

În multe cazuri titlul ne arată numai ceea-ce cel care îl poartă ar trebui să fie.

Vanitosul să simte critizat și când nu-l lauzi.

Dragostea pe mulți îi face să-și piardă capul. Căsătoria însă li-l pune iar la loc.

Un banchet festiv totdeuna dispune pentru sentimente naționale — stomacul.

foarte slabă a inimii, urmată de alte contracțiuni. O minută după aceea inima începu să bată regulat. Ințetară apoi cu respirațiunea artificială și cusură peptul cu cea mai mare precauțiune. Bolnavul apoi fu dus în patul său. El acum e de tot vindecat. Smith și Daglish cred, că masagiul inimii în anumite cazuri va putea preveni primejdiile provenite la folosirea de mijloace narcotice, anesthetice.

— **Contra »Qidium«-ului** în loc de prav de sulfur, să presărim viile noastre cu acid sulfuric. Influența e repede, sigură. Un kgr. cu îndrumări costă 64 fil. și se poate căpăta dela *Mayerfi Zoltán*, fabricant de material de stropire, în Kecskemét.

— **Corecții** pe hârtie calitate foarte fină 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor. se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul Arad*.

— **Nefericire.** Pentru cine e rob cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului *Frankl Antal* din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— Atragem atențiunea asupra anunțului alui *Dorn Jozsef*.

— **Călăuza învățătorului de I. Crișan**, învățător în Socodor, este titlul unei cărți de bun folos pentru învățătorime, apărută acum în editura tipografiei noastre.

Autorul tratează teoretic și practic, dând modele, materialul de învățământ pentru școala elementară. Cartea e bine scrisă, bine împărțită și poate servi, în adevăr, drept călăuză pentru învățătorii noștri cărora li-o recomandăm cu toată căldura.

Se poate comandă dela institutul editor »Tipografia Tribuna«, Arad. Prețul 2.50 cor. plus porto 10 fileri.

Economie.

Arad, 17 Iulie 1906.

Mătasa artificială. Toți cei cari au vizitat fabrica de mătasă artificială dela Stetin din Germania, au rămas mulțumiți. Prin ea femeea săracă ca și cea bogată, poate să poarte haine de mătasă, atât numai că cea bogată va purta o haină făcută dintr'o stofă de mătasă curată, pe când cealaltă dintr'o stofă artificială.

E întrebarea, dacă mătasa artificială se va putea produce în aceleași condițiuni ușoare, dupăcum se produce mătasa naturală, și prin mijloace mai ieftine?

După mai multe cercetări s'a putut constată că două sute de lucrători pot să producă pe zi până la 500 klg. de mătasă artificială, iar cheltuelile acestei fabricațiuni sunt așa de reduse, încât nu trec peste 1500 de lei, așa că klg. de mătasă artificială ar veni la 2 lei și 87 bani, pe când klg. de mătasă adevărată se vinde cu 30 lei.

Materia primă care se întrebuințează la fabricarea mătăsii artificiale este celuloza, care se întrebuințează și la fabricarea hârtiei, și care în vorba comună se numește pastă de hârtie. Această pastă de hârtie printr'o amestecătură ghibace cu sodă caustică, se preface într'un alcaliceluloză, care se dizolvă în sulfură de carbon. Din această lucrare se capătă un produs numit de chimiști »celuloză sexant'hati de sodium« sau pe românește »celuloză vâscoasă« care este inima mătăsii artificiale. Pentru a curăți această mătasă vâscoasă, trebuie multă apă curată, care, nu poate fi scumpă, decât atunci când

astfel de fabrici ar fi înființate în deșertul Saharei.

Care sunt pregătirile, ce suferă mătasa artificială înainte de a o pune la stropirea cu apă, de unde ea iese în stare de firușoare aproape microscopice?

Firul de celuloză curat, dupăce a fost stors și închis în turbină, trece în diferite băi, de felurite compozițiuni dupăce a fost tratat cu acid sulfuric și clorhidric. Mătasa artificială nu se face moale în apă și nu își pierde din forța sa, din contră ea capătă înfățișarea cea mai frumoasă a mătăsii de China. Mătasa artificială este ceva mai grea este mai ieftină, are toată înfățișarea și calitățile mătăsii naturale, și credem că cu timpul se va răspândi în toată lumea, fiindcă cele 4 produse de care fabricantul are trebuință, și le poate procura ușor, fiindcă se găsesc din belșug. (»Albina«.)

Un chip de a oltoi foarte folositor. Este altoirea mai bine zis ocularea cu burmă sau cu verigă. Oltoim sau oculăm astfel în lunile Iunie, Iulie și dacă e de lipsă și în August, dar mai bine e, dacă facem acest lucru în Iunie și Iulie. — Mai înainte de toate trebuie să căutăm, ca surcelul s. sada și păduretele sau trupețul să fie asemenea de groase și ca sada să fie din acest an și să nu fie mai veche. — Apoi tăiem și de pe surcel și de pe trupeț o verigă, fiind băgători de seamă să nu rupem sau să vătămă ochii de pe veriga surcelului. — Drept aceea, când scoatem veriga de pe surcel, o scoatem în sus. Dupăce am scos veriga, o așezăm dimpreună cu ochii ei pe locul cel gol al păduretelui, adevă pe locul, de pe care am scos veriga trupețului sălbatic. Dupăce am așezat veriga, ungem cu lut de oale sau cu ceară.

(»Lucrul«)

Iuliu Bălăngean preot.

***

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 17 Iulie.

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100--cigr.)	7.62 — 7.63
Secară pe Octomvrie	7.91 — 7.92
Orz pe Octomvrie	6.47 — 6.48
Cucuruz pe Iulie	6.01 — 6.02
Cucuruz pe 1907	5.44 — 5.45
Grâu pe Aprilie 1097	6.49 — 6.50

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	7.64 — 7.65
Secară pe Octomvrie	7.93 — 7.94
Ovăs pe Octomvrie	6.46 — 6.47
Cucuruz pe Iulie	6.06 — 6.07
Cucuruz pe 1907	5.45 — 5.46
Grâu pe Aprilie 1907	6.51 — 6.52

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 78—100 klg.	Cor. 15.00—15.20
« 79—100 «	«
Secară: 100 «	11.60—11.70
Orz: 100 «	13.50—13.60
Ovăs mercantil' 100 klg.	15.10—14.20
Ovăs cernut 100 klg.	13.30—13.30
Cucuruz nou 100 «	13.00—13.10
« vechiu 100 klg.	«

Târgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klg. 116—118 fil.; bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klg. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klg. 123—125 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klg. 124—125 fil.; mijlocii părechea 250—260 klg. greutate 126—130 fil. Ușori până la 240 klg. 116—118 fil.

Posta Administrației.

Nicodim Neagota, Gavoșdia. Am primit 5 cor. — ca abonament pe II Quart pe anul 1006. Mai aveți de plătit 10 coroane, până la 1 Ianuarie 1907.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

Am fost bețiv în totdeauna pânăce n'am folosit medicamentul contra bețurii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce bețură spirțuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce bețură spirțuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Gel mai sigur medicament contra tusei, răcelei și reușelei a

zăharul lui RETHY

— ce se capătă la ori care farmacia —

Prețul unui borcan 60 fl. Să se ceară numai zahărul lui Rethy. Cincii flacoase trimite pentru 8 cor. cu porto cu tot.

Pregătitorul RETHY BELA farmacist, Békéscsaba.

Stabiliment de hydrotheraphie:

Wällischhof

stațiunea de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorp, 30 min. departe de Viena.

Aranjament modern

(pe lângă hydrotheraphie completă, băi de soare, de aer, de acid carbonic și electric, massage, electricizare, gimnastică suedă, dietetică individualizată etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

HUGYECZ RÓZA

Croitorie de haine englezești
și franțuzești pentru femei

ARAD, Kápolna-u. 4.

Primește spre efectuare ori-ce lucru din bransa aceasta, în ori-care formă, precum și haine pentru copii pe lângă execuție fină și prețurile cele mai avantajoase.

Cere sprijin binevoitor :

HUGYECZ ROZA

P. T.

Avem onoare a anunța prea on. public și mult stimaiilor nostri mușterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o de mai mult de 25 de ani în Piața Andrassy nr. 20, în palatul Fischer Eliz,

în strada József főherceg nr. 11
casa MÜLLER (colț cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin, ca cel de până acum, suntem în plăcuta poziție de a servi pe on. noastră clientelă cu prețuri și mai convenabile ca până acum.

Atragem atențiunea prea onor. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă și îl rugăm să ne onoreze cu

vizita lui prețioasă și a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande și semnăm
cu cea mai mare stimă

Kilényi C. és Tsa

„La plumbul vânător” — József főherceg-ut nr. 11.

CIMBALMÁ

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloge mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta „Școala” de cimbalnă, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit.

VARGA PÁL

fabricant de cimbalnă și de muzice

M a k ó (casa proprie).

Fiecare damă

știe că BORAXUL este de ani îndelungați cel mai perfect leac pentru îngrijirea feței și a mâinilor. Pe baza acestor fapte și încercări adevărate mi-a succedat să fac din BORAX

Crema borax și Sapunul borax

ce întrece ori ce cremă apă, unsoare și săpun făcută spre acest scop. — Afară de aceasta despre efectul bun al acestui leac minunat în scurt timp au primit mii și mii de epistoale de mulțumită și recunoștință. După folosirea unui borcan trece ori ce pată de pe față și dă o față curată.

Prețul unui borcan de CREMA BORAX unguerească de toaletă 80 fleri.

Prețul unui bucată de SAPUN BORAX unguerească 80 fleri.

BORAX UNGURESC pentru toaletă se capătă cutia cu 15, 30 și 75 fleri.

Pregătitorul Mondlicht Bernát
farmacist cu diplomă.

Magazin principal „RÁKÓCZY DROGERIA“

BUDAPEST, József-körut 32/a.

MÁLICS J. sculptor și măsar ARAD, Str. Közép nr. 16.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de sculptorie din Arad, strada Közép nr. 16, care e aranjat conform recerințelor moderne, se pregătesc

dormezele,

mobiliare de salon etc., etc., după stilul cel mai nou și după execuția cea mai frumoasă.

Mai departe în atelierul meu se găsesc

tot felul de mobile

prin ce mă aflu în plăcuta poziție, ca comanda cele mai mari să le efectueze pe lângă prețurile cele mai favorabile, în timpul cel mai scurt, posibil.

La dorință pot se dau deslușiri cu privire la prețuri, comanda din provincie se fac cu reîntoarcerea poștei.

Cerând comanda DVoastre, rămân

eu deosebită stimă
Málícs J., sculptor și măsar
Arad, str. Közép nr 16.

Nou mod de lecuire.

Reumaticilor etc. recomand *ghetele igienice* și *sănătoase* făcute de mine, de mulți ani întrebuințate, de medici recunoscute, industrie maghiară, patentată și în străinătate. Construcția din lăuntru a acestei ghetete după părerea specialiștilor asigură în mod nelindios forma normală și naturală a piciorului, realiabilitează sănătatea bolnavului reumatic, iar construcția sănătoasă o apără de răceală și de alte morburii primejdioase. Ghetetele sunt ușoare și de formă elegantă, și același, cari după cum li-e oficiul lor umblă mult, sunt neprețuit de bune. Vindecă cu succes asudarea picioarelor și alte boale, circulațiunea sângelui o face regulată, deci e un leac folositor pentru multe boale. Preparătorul și inventatorul unic e

Rytkó Győző Budapest, Kerepesi-ut 29.

Ghetetele igienice al dlui Rytkó Viktor corespund tuturor recerințelor, în urma cărora omul își poate păstra sănătatea timp îndelungat, de aceea le recomand cu căldură tuturor. Dr. Löfller Emil, de 40 ani lucru în Budapesta, VI, Uj-uteza nr. 19.

On. dl. Rytkó! Cu ghetetele ce le-ai făcut pe saina mea, ai câștigat deplina mea mulțumire, atât în ce privește partea igienică cât și forma ei. Prăvălia Diale o voi recomanda în tot locul. Dr. Roth Heinrich, Harsafa-fürdő (cottage Bereg).

RESTAURANTUL TÓTH ENDRE

Am onoare a atrage atențiunea p. t. publicului asupra fostului restaurant

KASS

acum preluat de mine și remaniat după cele mai moderne cerințe.

Cele mai fine și mai bune băuturi, precum vinuri, licheruri, șampanii, se pot căpăta aici.

Mâncările restaurantului nostru sunt neîntrecute.

000 Seară de seară muzica cea mai bună dilectează pe oaspeții mei. 000

Serviciu prompt, curat și conștientos. 000 Abonamente se fac cu prețuri moderate.

Cu deosebită stimă

Tóth Endre

restaurantier.

JAKOB REICH FABRICĂ DE CUMPENI DECIMALE ȘI DE MAȘINI ECONOMICE -- -- UJVIDÉK.

Cumpeni decimale, vâpsite galben,
fără greutate:

50	100	150	200
24—	28—	32—	36—
300	500	750	1000
40—	50—	80—	100—

Cu încuetoare dublă cu 10— coroane mai mult.
Greutățile să socotesc separat

Tăietor de paie patentat cu îmbucătură
50— coroane.

Tăietoare de rând 48 cor.

Pentru căleat cu pliorul cu 5 coroane mai mult.

Săpător de porumb foarte bun
50 de cor.

Vîrteje pentru un cal 160 cor.

Fabric mașini de imblătit cu benzină

după brevetul propriu al meu. — Mașinile toate au
fost probate și găsite bune peste așteptare. Se pot
ușor manua, se poate lucra ori când cu ele; ga-
rantez pe 2 ani despre durabilitatea lor; eu singur
le-am examinat; funcționează momentan fără per-
dere de vreme; să poate lucra toată ziua fără con-
trol; umblă înainte și înapoi.

La cerere trimit prețuri curente despre fabricatele mele.

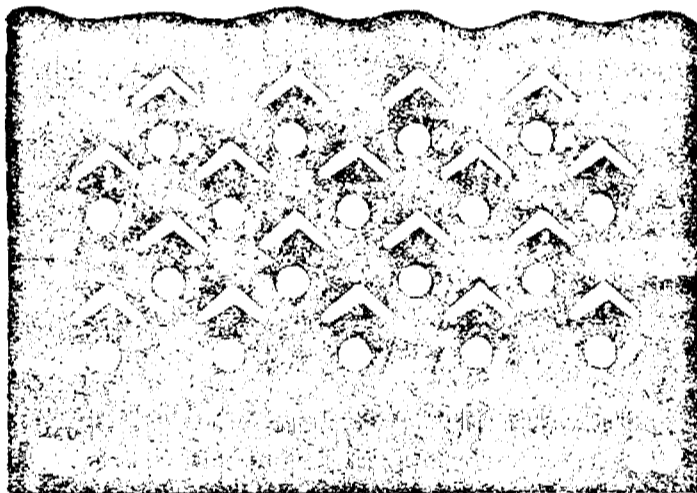
Ciururile brevetate ale lui Dorn Jozsef

să potrivească la tot felul de mașini de treerat, pentru scuturat
paiele la mașina curățitoare de jos etc.

Fiecare econom e dușmanul său propriu, dacă nu folosește
ciururile brevetate ale lui Dorn, la mașinile de treerat, care-i
rămâne în cinste după 3 zile de imblătit.

Cu totul sunt în circulație cam 6000 de ciururi.

La imblătitul din anul trecut a eruat contele Wenheim pe
moșia sa dela Csorvás de la 500 de clăi de bucate 247 de klg.
de grăunțe față de ciururile de lemn, ceea-ce dovedește și
„Societatea economică“ („Gazdasági egyesület“) din comitatul Bihar.

Furnizez pentru fabricanții din țară și străinătate.

Iau răspunderea pentru ciururile mele de bucate. Recomand
încălzițoarele mele cele nouă, cari să potrivească la ori-ce mașină
(sparher) cu cari să cruță 50% de material de ars, care dă
căldură plăcută și trainică.

Cu prospecte și explicații mai detaliate servește

DORN JÓZSEF, atelier de mașini Békés-Csaba.

Strămutare de prăvălie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimaților mei cumpărători
că prăvălia mea de pe strada Deák Ferencz nr. 36 — Arad
am strămutat-o pe strada Deák Ferencz nr. 7,

unde de altfel având prăvălie, în garnitură de salon, salon băr-
bătesc, cele trebuincioase pentru un prânzător modern, dela pre-
țul cel mai ieftin până la cel mai scump, și la dorință efeptuesc
în modul cel mai prompt. Vă rog, ca bunăvoința de până acum
se o păstrați și pe viitor. Cu deosebită stimă

VARGA JÁNOS

TAPESIER

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 7.

— Magazin de jaluții cu automat. —

În pretuita atențiune a arhitecților!

Lenkey Antal

zidar diplomat și întreprinzător-architect

ARAD, strada Szekeres Nro. 4.

Se recomandă atențiunei p. t. publicului din loc și din provincă
care vrea să zidească, primind pe lângă prețuri moderate și pe
lângă garanția tot felul de lucrări din bransa zidăriei anume:
case de arindă, case private, cartele de vară și grânare pre-
cum și transformarea edificiilor vechi, a fațadelor și a pava-
gelor de cement și beton.

La dorință servesc gratuit cu planuri și cu preliminar de spese.

PREMIATĂ CU PRIMUL PREMIU LA EXPOZIȚIA MILLENARĂ DIN BUDAPESTA ÎN 1896.

Fabrică de ceasuri de turn și turnătorie de clopote A LUI G. P. PANTELIĆ in SEMLIN (ZIMONY)

FIRMA FONDATĂ ÎN 1854.

FIRMA FOND. ÎN 1854.

Face ceasuri de turn după felul cel mai nou, propriu de construcție,
cu pendulă liberă, cu sirmă.

Toarnă clopote noi, face smălțuri mișcătoare de fier,
la clopote vechi pentru ale acorda armonie, face
adnexe de clopot de fier.

Garantează execuție precisă.

Bisericeilor și comunelor sărace li să dă în rate de mai mulți ani.

Am cercetat expoziția universală din Paris din 1900 cu scop de studiu.

